

VZPOSTAVLJANJE NOTRANJEGA TRGA

ŠTIRI SVOBOŠČINE IN POLITIKA KONKURENCE

Dr. Sabina Kajnč
Temelji EU (izr. prof. dr. Maja Bučar, 22. 10. 2007)

VSEBINA PREDAVANJA

- Opredelitev skupnega/
notranjega/enotnega trga
- Logika ekonomskega integriranja
- Nastajanje notranjega trga v ES
- Štirje stebri notranjega trga
- Štiri svoboščine
- Politika konkurence
- Pomen notranjega trga za evropske integracije
in za teoretsko osmišljanje evropskega
integriranja

Opredelitev skupnega/notranjega trga

- Rimska pogodba: v čl. 8 si države članice zadajo cilj vzpostavitve skupnega trga
- Vzpostavi tudi temelje za štiri svoboščine in postopek za približevanje zakonodaje, ki neposredno vpliva na skupni trg (čl. 100 Rimske pogodbe, danes čl. 94)
- Enotna evropska listina v čl. 13, inkorporiranem v čl. 8A PES opredeli: Skupnost bo sprejela ukrepe s ciljem postopne vzpostavitve...

Logika ekonomskega integriranja

- Faze ekonomske integracije:
- - katere faze?
- Preferenčni carinski sistemi, območje svobodne trgovine, carinska unija, skupni trg, ekonomska unija, monetarna unija, ekonomska in monetarna unija, popolna ekonomska unija, politična unija, integriran nadnacionalni sistem (vir: Grilc in Ilešič 2001)
- - kateri ukrepi označujejo prehod na vsako naslednjo fazo?
- LOGIKA: pozitivni ekonomski učinki spričo nastajanja ekonomije obsega

Nastajanje notranjega trga v ES

- Zagon ekonomske integracije do vzpostavitve carinske unije sredi leta 1968
- Problemi z drugimi ukrepi: zagotavljanje poštene konkurence in sprejemanje ukrepov, ki bi odpravili ovire trgovanja
- Vrsta politike: regulativna politika (pozitivna in negativna integracija)
- NAČIN/METODA: harmonizacija zakonodaje, najprej “popolna”, po prvi širitvi Komisija bolj pragmatično stremi k sprejemu nujnih ukrepov.

Stagnacija v 1970ih

- Veliki načrti po vrhu v Haagu I. 1969 – VENDAR ŠTEVILNE OVIRE:
- Luksemburški kompromis
- Problemi s harmonizacijo: Postopek je zahteval soglasje v svetu in bil zato počasnejši od sprejemanja vedno novih pravil na nacionalni ravni
- Naftne krize in defenzivne politike držav članic: Pojavljanje vedno novih TOT (tehnične ovire trgovanja, tj. specifični standardi, ki otežujejo/onemogočajo prosto trgovino in konkurenco na trgu)
- Sodbe sodišča, ki so priznale primarnost norm ES, so veljale zgolj za primere pred sodiščem in ne kot precedensi
- Prva širitev: Velike razlike v politično-ekonomskem konceptu posameznih držav članic

Akterstvo Komisije in vpliv Sodišča ES

- Ekonomsko in konkurenčno zaostajanje ES za Japonsko in ZDA - vpliv politike deregulacije v ZDA
- Pomen primera *Cassis de Dijon* (1979) pred Sodiščem ES in 'podjetništvo' Komisije
- Novi pristop: namesto harmonizacije, pristop gradi na vzajemnem priznavanju in omeji harmonizacijo zgolj na nujne standarde (priznано v Svetu 1985)

BELA KNJIGA

- Delors: zaveza k dokončanju projekta notranjega trga do 1992
- Bela knjiga, 1985: 300 (kasneje 282) ukrepov, ki so potrebni za dokončanje notranjega trga, na področju dostopa na trg, konkurenčnih pogojev, delovanja trga in posameznih politik

Enotni evropski akt

- Institucionalne reforme nujne za izvedbo projekta dokončanja notranjega trga
- Opustitev luksemburškega kompromisa
- Uvedba postopka sodelovanja EP s Svetom pri sprejemanju ukrepov iz Bele knjige (z izjemo obdavčitve, štirih svoboščin in interesov zaposlenih)

Štirje stebri notranjega trga

- Štiri svoboščine
- Pravo konkurence
- Skupna zunanja carina (doseženo z uvedbo carinske unije l. 1968)
- Ukrepi za odpravo ovir:

Ukrepi za odpravo ovir

- harmonizacija
- “novi pristop” (po letu 1985) -
PRIBLIŽEVANJE: kadarkoli je možno, zakonodaja ne teži k harmonizaciji, pač pa približevanju, ki je omejeno na vzpostavljanje nujnih pogojev, ki jim morajo nacionalni standardi in specifikacije zadostiti, npr. zdravstveni in varnostni standardi), članice morajo vzajemno priznavati svoje standarde in specifikacije, ko je zadoščeno minimalnim standardom, postopno bodo ti standardi zamenjani z evropskimi standardi.

Štiri svoboščine

- Prost pretok (med državami članicami) (čl.23-31, 39-60):

Blaga: ukinitve carin, kvantitativnih in nekvalitativnih omejitev

Oseb: pravica do zaposlovanja in ustanavljanja podjetja v drugi državi članici

Storitev: svobodno opravljanje trgovinskih, industrijskih, obrtnih storitev in samostojnih poklicev

Kapitala: prepovejo se vse omejitve pretoka kapitala in plačil med državami članicami in tretjimi državami

Konkurenčna politika

- Zakaj je konkurenčna politika nujna?
- Kaj zagotavlja?
  - konkurenčno obnašanje podjetij na velikem trgu pod enakimi pogoji za vsa podjetja ne glede na izvor,
  - ugodne razmere na trgu za inovacije in tehnični razvoj v podjetjih ter temeljni okvir ostali zakonodaji in politikam skupnosti, ki naj bi z ukrepi in dejavnostmi zagotovile gospodarsko učinkovitost na celotnem trgu
  - zaščita interesov potrošnikov, tako da vzdržuje najboljše možne pogoje na trgu in preprečuje, da bi podjetja ali nacionalne oblasti zlorabljala svojo moč na račun potrošnikov (Ješovnik 2000: 112)

CILJI KONKURENČNE POLITIKE

- Temeljijo na čl. 3g PES:
- Sistem, ki zagotavlja, da na notranjem trgu ni izkrivljanja konkurence
- TOREJ: preprečuje omejevanje konkurence s strani države in podjetij, preprečuje razdrobitev trga in nastanek prevladujočih podjetij, ki bi izkoriščala svoj položaj

KAJ VKLJUČUJE - podjetja

- Pogodbena osnova: čl. 81 – 86 PES
- - prepoved sklepanja sporazumov (“kartel”) (čl. 81)
- - prepoved zlorabe monopolnega položaja na trgu (čl. 82)
- - prepoved združevanja podjetij, ki bi vodila k prevladujočemu tržnemu položaju (Uredba o nadzoru spojitvev št. 4064/89)

KAJ VKLJUČUJE - države

- Pogodbena osnova: čl. 87 – 93 PES
- - državni monopoli, ki omejujejo konkurenco (čl. 86)
- - državne subvencije, ki izkrivljajo konkurenco (čl. 87 – 89)
- - dumping: prodaja blaga iz tretjih držav po cenah nižjih od normalne vrednosti (uredba 2423/88; mednarodni sporazumi)

Pomen notranjega trga

- Gospodarski pomen: poraženci in zmagovalci (ekonomska in socialna regulacija)
- Pomen za evropske integracije: vloge akterjev (nacionalni, nadnacionalni, privatni), narava prava ES/EU, razvoj/širitev politik, čezmejne razsežnosti in oblikovanje zunanjetrgovinske (politične) vloge ES/EU
- Narava politeje – REGULATIVNA EU, toda na kakšnih idejnih temeljih?